Gemeente Diemen

Jaarstukken 2020

13-07-2021

Duurzaamheid

Afdelingsmanager: M.R.A. Cornelissen
Afdeling: Ruimtelijke ontwikkeling

Gemeentelijk duurzaamheidsprogramma

Het programma 2020 kende een indeling op 4 terreinen (zie hieronder). Van hieruit zijn in 2020 de acties op het gebied van duurzaamheid opgepakt.

1. Organiseren van interne ambtelijke capaciteit/kennis voor inzet op het gebied van duurzaamheid
Met het coalitie-akkoord Duurzaam samenleven 2018-2022 is voorzien in uitbreiding van capaciteit op duurzaamheid met 2,5 fte. In 2019 was al een nieuwe beleidsadviseur duurzaamheid geworven met als focus de energietransitie. In 2020 zijn een beleidsadviseur milieu en een beleidsadviseur participatie en cocreatie op duurzaamheid gestart. Hiermee is de structurele extra capaciteit op duurzaamheid nu volledig ingevuld.

Naar aanleiding van het ondertekenen van het Nationale Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) in 2017 en de MRA Intentieverklaring circulair inkopen en opdrachtgeverschap in 2018 is MVI in 2020 geprofessionaliseerd. De gemeente huurt per januari 2020 een MVI regisseur in op urenbasis (145 uur over 2020). Haar taak is het adviseren en ontzorgen van inkopers bij de invulling van MVI volgens het gemeentelijke MVI beleid en het jaarlijks opstellen van een MVI programma met de inkopers.

Naar aanleiding van een wijziging in het Activiteitenbesluit in 2019 moeten bedrijven met een energieverbruik van meer dan 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m^3 aardgas(equivalenten) een melding energiebesparing indienen. Voor deze extra taak is in 2020, gebruik makend van een subsidie van Rijkswaterstaat, extern 400 uur handhavingscapaciteit ingehuurd.

Eén van de gemeentelijke trainees is in 2020 voor een gedeelte van haar tijd op duurzaamheid ingezet. Haar taken bestonden uit het maken van een voorstel voor verruiming van de gemeentelijke duurzaamheidslening (raadsbehandeling in 2021) en het verzamelen van informatie over duurzaamheidsinitiatieven in Diemen ten behoeve van Daarom Duurzaam Diemen.

2. Continueren/intensiveren van reeds in gang gezette activiteiten
2.a Energietransitie
- in samenwerking met de RES regio Noord-Holland Zuid opstellen en aan de raad voorleggen van de concept-RES (raadsvergadering van 2 juli).
- maken plan van aanpak en participatieplan RES 1.0.
- uitvoeren verkenningen en onderzoeken en op basis daarvan kaarten maken met zoekgebieden voor wind- en zonne-energie ten behoeve van de publieksbijeenkomsten.
- opstellen van een maatschappelijke effectenmatrix voor de verschillende zoekgebieden ten behoeve van de publieksbijeenkomsten.
- organiseren van 2 online publieksbijeenkomsten op 9 en 15 december en uitzetten van een enquête over het zoeken naar locaties voor zonne- en windenergie in Diemen naar aanleiding van de RES.
- in samenwerking met Uithoorn en Ouder-Amstel aanbesteden van de warmteregisseur voor het opstellen van een transitievisie warmte in 2021.

- themaraadssessie op 8 december over de in 2021 op te stellen transitievisie warmte met een kennismakingsgesprek met de warmteregisseur.
- informeren van de gemeenteraad over de seismische onderzoeken door Energiebeheer Nederland (EBN) en de opsporingsvergunning van gemeente Almere met HVC en Vattenfall, Dit ten behoeve van het zoeken naar aardwarmtelocaties in de regio, waaronder in Diemen.
- opstellen van een subsidieverordening voor het vergoeden van energiebesparingsmaatregelen aan woningeigenaren in Diemen. De uitvoering was in 2020 gekoppeld aan de collectieve inkoopactie van Winst uit je Woning.
- organiseren van de jaarlijkse collectieve inkoopactie zonnepanelen en isolatie voor woningeigenaren met Winst uit je woning. In 2020 zijn isolerend glas en energiezuinig waterzijdig inregelen van CV installaties nieuw toegevoegd aan het aanbod. Over 2020 zijn bij 12 woningen zonnepanelen geplaatst, is 3 maal vloerisolatie aangebracht, is 5 maal HR++ glas geplaatst en is 1 maal de installatie waterzijdig ingeregeld.
- organiseren tweede cursus 'Diemense VvE's met energie' in januari 2020. De cursus met 3 avondsessies is gevolgd door 28 leden van 22 VvE's. Aan de cursus was een ‘meeloopadvies’ op locatie door een gespecialiseerd adviseur gekoppeld. 7 VvE’s maakten gebruik van dit aanbod.
- voortzetten verstrekking gemeentelijke duurzaamheidsleningen. In 2020 zijn 13 leningen verstrekt. Het gemiddelde leenbedrag bedroeg € 4.812. Alle leningen zijn gebruikt voor zonnepanelen. In een enkel geval werd er daarnaast ook een lening verstrekt voor isolatiemaatregelen - voorbereidingen voor de aanbesteding van de begeleiding van energiecoaches om huurders te helpen energie te besparen. Inzet van energiecoaches is onderdeel van de in 2019 gemaakte meerjaren prestatie-afspraken met de woningcorporaties.
- vastleggen meerjarenafspraken met de woningcorporaties over verduurzaming in de raamovereenkomst prestatie-afspraken Diemen 2020 - 2023 van 12 maart 2020.
- inventariseren energiebesparingsmeldplichtige bedrijven, beoordelen ingediende meldingen (77 door de gemeente en 8 door de Omgevingsdienst) en aanschrijven bedrijven (30) die nog geen melding hebben gedaan.

2.b Schoon en duurzamer vervoer
- vaststelling van de beleidsnotitie opladen elektrische voertuigen gericht op de uitbreiding van de oplaadmogelijkheden van elektrisch vervoer in Diemen.
- op basis van de beleidsnotitie ‘Opladen elektrische voertuigen’ uit 2019 toevoegen van 22 extra laadpalen met in totaal 44 laadpuntenaan de openbare ruimte, waaronder de openbare ruimte van de bedrijventerreinen en Holland Park te vinden. toevoeging van 8 laadpalen met 16 laadpunten en 15 gereserveerde parkeerplaatsen aan de openbare ruimte. Het totaal per 31 december 2020 komt daarmee op 47 laadpalen met 93 laadpunten en 42 gereserveerde parkeerplaatsen.
- faciliteren deelscooters. In 2020 is deelscooterbedrijf Felyx gestart met het aanbieden van elektrische deelscooters in Diemen. Ook zijn voorbereidingen getroffen om in 2021 een tweede aanbieder van elektrische deelscooters te introduceren.
- faciliteren deelauto's. In 2020 is het gebruik van de deelauto’s in Diemen fors gestegen. Greenwheels heeft daarom verzocht om het aantal auto’s met vijf nieuwe locaties uit te breiden. Deze plaatsen zijn in voorbereiding en zullen in 2021 worden gerealiseerd. Daarnaast hebben een aantal andere aanbieders van deelauto’s zich gemeld die in Diemen willen gaan aanbieden. We zijn in gesprek om in 2021 te starten met elektrische deelauto’s zonder vaste plek.

- Meewerking aan Zero Emissie Mobilteit (ZEM). Het GVB heeft de duurzaamheidsdoelstellingen uit de huidige concessie gerealiseerd. Ten gevolge van corona is een nieuwe concessie met veel nadere eisen over verduurzaming, waaronder het verder vergroenen van bussen, verplaatst naar 2021.

2.c Klimaatadaptatie
- uitvoering van taken conform gemeentelijk rioleringsplan (GRP); zie hoofdstuk 2 kapitaalgoederen.
- Onderzoek aanpak hittebestendig maken van gemeente Diemen door studenten van de Hogeschool van Amsterdam.
- aandacht voor klimaatadaptatie bij (voorbereiding van) gebieds- en wijkaanpakken.
- voeren van risicodialogen over de gevolgen van klimaatverandering met de samenleving en de regio.

2.d Circulaire economie
- op aanvraag verstrekken van 669 minicontainers voor oud papier en karton bij laagbouw.
- op aanvraag verstrekken van 749 minicontainers voor PMD bij laagbouw.
- afspraak met huishoudelijk afvalinzamelaar de Meerlanden om voortaan ook afval van scholen gescheiden in te zamelen. In de scholen zijn voorzieningen geplaatst voor gescheiden inzameling en ze nemen deel aan het lesprogramma over afvalscheiding en zwerfafval.
- plaatsing nieuwe container op het recycleplein voor de inzameling van bruikbare goederen t.b.v. het kringloopcentrum Rataplan. De container zal in 2021 worden voorzien van een informatiebord en medewerkers van het Recycleplein zullen worden geïnstrueerd actief te sturen op het gebruik van de container.
- plaatsing nieuwe afgesloten container voor het inzamelen van matrassen op het recycleplein. Doordat matrassen hierbij niet meer blootgesteld worden aan regen kunnen ze op hoogwaardiger wijze als nieuwe grondstof worden gebruikt in plaats van te worden verbrand.
- de jaarlijkse compostdag op het afvalbrengstation, waarbij inwoners gratis compost gemaakt van GFT afval uit Diemen kunnen ophalen, kon ten gevolge van corona geen doorgang vinden.
- opname circulaire economie en circulair inkopen als speerpunt in de gemeentelijke duurzaamheidsagenda 2020-2025 en de beleidsplan MVI 2020-2022.
- bij de aanbesteding van de nieuwe sporthal konden de inschrijvers zich onderscheiden op duurzaamheid, waaronder circulariteit. De oude sporthal wordt niet gesloopt maar energiezuinig gerenoveerd.
- Voorafgaand aan de verbouwing/uitbreiding van de Omval met de bibliotheek OBA opstellen van een grondstoffenpaspoort voor de Omval en registreren in het Madaster (een materialen Kadaster).
- met Pantar zijn afspraken gemaakt over de opslag en hergebruik van zwerf- en weesfietsen. Tijdens de bewaarperiode kunnen de eigenaren hun fiets nog komen ophalen. Daarna worden de fietsen in de fietswerkplaats van Pantar opgeknapt, worden onderdelen hergebruikt en worden niet bruikbare delen afgevoerd (o.a. als schroot voor omsmelten en hergebruik).
- maken van afspraken voor de gescheiden inzameling van koffieprut uit de gemeentelijke koffiezetapparaten. De koffieprut wordt hergebruikt als groeibodem voor oesterzwammen. Oesterzwammen zijn eiwitrijk en kunnen worden gebruikt ter vervanging van vlees/dierlijk eiwit.
- op 9 oktober is de vierde wijziging van de APV in werking getreden. De wijziging bevatte onder meer een ballonoplaatverbod, een verbod voor het op hinderlijke wijze gebruiken van lachgas in de openbare ruimte en de bevoegdheid voor het college om gebieden aan te wijzen waar geen lachgas in de openbare ruimte gebruikt mag worden.

- organiseren en met materialen ondersteunen van opschoonacties naar aanleiding van world clean up day op 19 september. Op 18 september waren er opschoonacties voor scholen en kinderdagverblijven en op 19 september voor organisaties en inwoners van Diemen. Hieraan namen ook raadsleden, wethouder en medewerkers van de gemeente deel.
- Inwoners kunnen het hele jaar door gratis materialen bij de gemeente lenen en ophalen voor voor opschoonacties. Stichting Welzijn Diemen maakt hier gebruik van bij het organiseren van hun buurtzwerfvuilacties.

2.e Natuur en ecologie
- kwalitatieve beoordeling van de Diemense ecologische structuur en het opstellen van een kansenkaart. In 2020 heeft de update van de ecologische structuur plaatsgevonden en is de gehele structuur per deelgebied kwalitatief beschreven. Aan de hand hiervan is een kansenkaart gemaakt met de beste kansen voor verbetering van de ecologische structuur. De stukken zullen in 2021 ter behandeling aangeboden worden aan college en raad.
- in samenwerking met Amsterdam, Weesp, Gooise Meren, Staatsbosbeheer, Groengebied Amstelland en het waterschap ontwikkelen van een landschappelijke visie voor de Diemerscheg (Ontwikkelperspectief Diemerscheg), waarin biodiversiteit, hernieuwbare energie en klimaatadaptatie een belangrijke plek hebben gekregen. Na definitief akkoord van de Stuurgroep Diemerscheg wordt deze in 2021 aan de raad aangeboden als bouwsteen voor de Omgevingsvisie.
- vergroenen van schoolplein de Oktopus naar aanleiding van een initiatief hiervoor door ouders van leerlingen op de Oktopus.
- de natuurvriendelijke oevers zijn gefaseerd gemaaid waardoor schuilplaats en voedsel voor fauna aanwezig blijft.
- het meerendeel van de gazons is uit ecologisch oogpunt pas eind juni gemaaid (met name gunstig voor insecten).
- bij vervanging en aanbrengen nieuwe beplanting en bomen was aandacht voor ecologie (inheemse soorten, natuurwaardebeplanting) en belevingswaarde.
- bestrijding van ziekten en plagen en onkruidbeheersing zonder chemische bestrijdingsmiddelen.

2.f gemeentelijke interne milieuzorg en duurzaam inkopen
- opstellen van nieuwe Meerjarenonderhoudsplannen (MJOP's) voor de gemeentelijke gebouwen. Uitgangspunt bij de MJOP's was dat de gemeentelijke gebouwen zo duurzaam mogelijk moeten worden en van het aardgas af moeten gaan.
- actualiseren van de energielabels voor de gemeentelijke gebouwen. Alle gemeentelijke gebouwen, met uitzondering van het zwembad (energielabel D) hebben energielabel A.
- indienen melding energiebesparing voor de 3 gemeentelijke gebouwen die onder de nieuwe energiemeldplicht vallen.
- de elektriciteit voor de gemeentelijke organisatie was over 2020 afkomstig van Nederlandse windmolens en het aardgas was CO_2 gecompenseerd.
- doorvoeren diverse energiebesparende maatregelen in het gemeentehuis: vervangen ventielen en kranen voor verbeterde energiezuiniger doorstroming verwarmingssysteem, plaatsing 30 tot 50% zuiniger ventilatoren op het dak.
- plaatsing zonnepanelen op de daken van wijkcentrum 't Kruidvat.
- starten onderzoek naar het zoveel mogelijk plaatsen van zonnepanelen op het dak van wijkcentrum de Schakel, waarbij onderzocht wordt hoe moet worden omgegaan met de overcapaciteit van de zonnepanelen.
- vervangen ramen kinderdagverblijf Pino door beter isolerende kozijnen met een hogere RC waarde en HR++ glas.
- doorlopen inkoopjaarlijst 2020 op kansen voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) en Social Return en samen met inkopers opstellen van actieplan MVI 2020

- vaststellen door college van beleidsplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) 2020-2022 en actieplan MVI 2020 naar aanleiding van het ondertekenen van het manifest MVI in 2017 en de MRA intentieverklaring circulair inkopen en opdrachtgeverschap in 2018.
- uitvoeren monitoring Circulair inkopen conform MRA handreiking Circulair inkopen en opdrachtgeverschap. In 2020 heeft gemeente Diemen voor 43% circulair ingekocht. Hiermee vallen we net als in 2019 in categorie Zilver (tussen 25 en 50% circulair inkopen).
- duurzame aanbesteding van de bouw van een nieuwe en de renovatie van de oude sporthal. Hierbij was veel aandacht voor duurzaamheid (energiezuinig, opwek van duurzame energie, circulair, klimaatadaptief en natuurinclusief). Bij de aanbesteding op economisch meest voordelige inschrijving konden inschrijvers zich onderscheiden op energieprestatie en circulaire maatregelen. Het winnende ontwerp is energiezuinig (85% warmteterugwinning) en energieneutraal (EPC = 0), krijgt een warmtepomp, groen op gevel en dak, circulair materiaalgebruik en een materialenpaspoort met registratie in het Madaster
- duurzame realisatie van een huiskamer voor de Rode Kruislaan: aardgasloos, energiezuinig, groendak, hergebruik materialen en herbruikbare materialen
- duurzame realisatie van een noodlokaal voor de Kersenboom: er zijn hoge eisen gesteld aan circulariteit. Een groen dak én zonnepanelen bleek vanwege de draagkracht van het gebouw niet mogelijk. Gekozen is voor zonnepanelen
- voortzetten van de vervanging van conventionele openbare verlichting door LED-armaturen/verlichting: Stammerdijk/Overdiemerweg (2019/2020): 58 (vervanging), Oost-West As (2019/2020): circa 160 (vervanging), Hollandpark/Bergwijkdreef (2019/2020): circa 300 stuks (nieuw en vervanging), Speenkruid (2020): 18 stuks (vervanging). Het percentage LED-armaturen/verlichting voor de openbare verlichting is in 2020 gestegen van 18% naar 26%.
- bij infraprojecten vrijkomende stenen worden hergebruikt als fundering.

2.g Duurzaamheid bij ruimtelijke ontwikkelingen
- advisering duurzaamheid in de Omgevingsagenda.
- advisering duurzaamheid voor de ontwikkeling van het Saan terrein en het Kruidenhof.
- uitwerken van het ontwerp voor Holland Park West, waarbij de ambitieuze duurzaamheidsafspraken vanuit de aanbesteding concreet ingevuld worden.
- advisering duurzaamheid bij het ontwerp voor de uitbreiding van de Omval met de Openbare bibliotheek (OBA).
- bij nieuwbouw is parkeren op eigen terrein (POET) uitgangspunt en wordt kritisch omgegaan met parkeernormen.
- aanbrengen stille bestrating en ecologisch waardevolle beplanting en bomen bij de herontwikkeling van de Oost-West As.
- inzetten op milieu en duurzaamheid (stille bestrating, kansen voor ecologisch waardevolle beplanting, ontstenen en klimaatadaptatie) bij de voorbereiding van de wijkgerichte en gebiedsaanpakken aan de Tobias Asserlaan, de Rode Kruislaan, de Oost Ringdijk, de vogelweide, Scheepskwartier en Vlindertuin.

2.h Samenwerking, participatie en cocreatie
- samenwerken en ondersteunen van Daarom Duurzaam Diemen om uit te groeien tot het platform voor Duurzaamheid. In 2020 is een trainee van de gemeente ingezet om informatie te verzamelen over duurzaamheidsinitiatieven in Diemen. Dit zal in 2021 op de vernieuwde website van Daarom Duurzaam Diemen worden geplaatst. Zie punt 3 voor de activiteiten van Daarom Duurzaam Diemen in 2020.
- communicatie over de duurzaamheidsagenda, energiemeldplicht en het energielabel C voor kantoren per 2023 bij overleggen met bedrijven en informatie over duurzaamheidsregelingen voor bedrijven in de gemeentegids.

- samenwerken met scholen: afvalscheiding, zwerfvuilopruimacties en aanbieden van natuur en milieu-educatie materialen vanuit de AM-regio.

2.i Natuur en milieu-educatie en communicatie
- In 2020 zijn afspraken met de GGD gemaakt over het jaarlijks meten van de luchtkwaliteit op 33 locaties. De metingen beginnen in 2021.
- voortzetten van de Amsterdam Amstelland regionale samenwerking met het regionaal energieloket (vraagbaak voor woningeigenaren bij verduurzaming van hun woning). In totaal over 2020 is de site 729 maal bezocht door inwoners van Diemen.
- communicatie over duurzaamheid via persberichten, de gemeentelijke facebookpagina, twitter, de gemeentegids en Diemen info.
- communicatie over duurzaamheid in samenwerking met Daarom Duurzaam Diemen via de website www.daaromduurzaamdiemen.nl, de nieuwsbrief en de facebookpagina van Daarom Duurzaam Diemen.
- communiceren over de nadelen van stoken van open haard en tips om overlast te beperken in Diemen info (n.a.v. motie uit 2017).
- organiseren van een actiedag band op spanning op het afvalbrengstation op 10 november. 41 auto's zijn gecontroleerd waarbij bij 38 auto's de banden op de juiste spanning zijn gebracht. Dit maakt het rijden veiliger, scheelt in brandstofverbruik, bandenlawaai en –slijtage. Naar aanleiding van deze actie wordt in 2021 een permanente slimme bandenpomp op het afvalbrengstation geplaatst.
- aanbieden gesubsidieerde excursie met de boswachter in het Diemerbos voor scholen. Ten gevolge van Corona zijn er in 2020 een aantal geplande excursies komen te vervallen.
- aanbieden gesubsidieerde Natuur- en milieueducatie (NME) lespakketten voor basisscholen in AM-regionaal verband.
- promotie van deelname aan klimaatgesprekken in Diemen via de gemeentegids.

3. Inspelen op nieuwe initiatieven/ondersteunen van pilots
In 2020 heeft de gemeente de inmiddels structureel geworden subsidie aan Daarom Duurzaam Diemen toegekend. Omdat het jaarlijkse evenement/duurzaamheidscafé ten gevolge van Corona niet kon doorgaan heeft de stichting zich in 2020 gericht op het verbeteren van de online communicatie via de website. Op 27 september heeft de kartrekker van het voedselinitiatief samen met theater de Omval een lezing "de verborgen impact" georganiseerd. Daarom Duurzaam Diemen heeft in 2020 microsubsidies verstrekt aan: de oprichting van energiecoöperatie Diemerwind, de promotie van de energysavergame en de meting van luchtkwaliteit (fijnstof) door inwoners.

De gemeente heeft € 5.000 subsidie toegekend aan een initiatief van de groenstichting van de Anne Frankwijk om een collectieve inkoopactie voor groene daken in de wijk te organiseren. Voor de resterende € 5.000 is bij het Groenfonds van de provincie Noord-Holland met succes subsidie aangevraagd (op basis van 50% cofinanciering door de gemeente). Ten gevolge van Corona is de aanpak gewijzigd en is een extra pilot ingebouwd met aanleg van een aantal demonstratiedaken. De wijkbrede collectieve inkoopactie is verplaatst van 2020 naar 2021.

De gemeente heeft in 2019 in totaal € 5.500 subsidie toegekend aan basisschool het Atelier om in 2019 en 2020 de in Amsterdam ontwikkelde Wonderwel duurzaamheidsleerlijn in het lesprogramma op te nemen. Met deze subsidie kon de leerlijn met praktijkbezoeken aan bijvoorbeeld afvalverwerking en een natuurgebied worden vertaald naar de Diemense situatie. Het verslag over de implementatie heeft de gemeente eind 2020 ontvangen. In april 2021 heeft het Atelier een presentatie van de duurzaamheidsleerlijn gepland voor ondermeer geïnteresseerde andere scholen in Diemen.

4. Opstellen van een Duurzaamheidsprogramma
Op 2 juli heeft de gemeenteraad de duurzaamheidsagenda 2020-2025 unaniem aangenomen. Bij de totstandkoming zijn ideeën en voorstellen opgehaald bij de gemeenteraad (13 februari) en de kinderraad (9 maart). De concept duurzaamheidsagenda is gepresenteerd tijdens een vergadering van de Jongerenraad en Daarom Duurzaam Diemen. Aan de jongerenraad, Daarom Duurzaam Diemen en Duurzaam Dorp Diemen is om reactie en advies op de conceptversie gevraagd.

Vrijwel alle aangedragen ideeën en voorstellen zijn in de definitieve agenda opgenomen. De op 6 april geplande openbare avond voor raadsleden, inwoners, ondernemers, bedrijven en maatschappelijke organisaties kon vanwege corona helaas niet doorgaan. Maar bij de uitwerking en uitvoering van de duurzaamheidsagenda zullen we de samenwerking nog vaak opzoeken. De paragraaf duurzaamheid van de Begroting 2021 vormt het eerste jaarprogramma op basis van de duurzaamheidsagenda.